

SLOVENSKI GOSPODAR

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izšla vsak četrtek in velja s pošiljino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrto leta 1 K. Naročniki za domišljijo 6 K, za druge izvenavstrijske dežele 8 K. Kdor hodi sam po njega, plača na leto samo 3 K. — Naročniki se pošilja na: Upravištvu „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopolnjuje do odpovedi. — Odde „Kmetijskega šolstva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Recepti se ne vračajo. — Upravištvu: Koroška cesta št. 5, sprejemni maršrut, imenite in reklamacije. — Za izdatke se plačuje od enostopne pošiljnice za enkrat 18 vin, ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 12 vin. Za večkratno ogled primerni popusti. V oddelku „Mala znamenja“ stane beseda 5 vin. Pariz in zahvale vsake pošiljnice 24 vin, knjige in Poštano 26 vin. — Izdatki se sprejemajo do konca opazila. — Manjše reklamacije so pošiljane prazni.

Lovčen avstrijski. — Beg izpred Dardanel.

† Poslanec Franc Povše.

Velik prijatelj in zagovornik kmetijskega stanu, državni in deželni poslanec Franc Povše, je dne 4. jan. v Ljubljani nagloma umrl. Se isti dan je kot načelnik popoldan predsedoval v seji Ljudske posojilnice ter se ob 6. uri zvečer prijazno poslovil od gospodov načelstva. Ko je potem šel proti domu, ga je napadla slabost in sesedel se je na stopnicah hiše ob poti. Kmalu potem je izdihnil. Dosegel je starost 71 let. Na sv. Treh kraljev dan so ga slovesno pokopali pri Božjem grobu nad Ljubljano.

Ves slovenski narod žaluje za vrlim možem, — vestnim zastopnikom kmeta, vrlim rodoljubom in odličnim katoličanom. Kot strokovnjak v kmetijskih zadevah je zaslovel preko ozkih mej naše slovenske domovine. Lahko rečemo, da bo med nemškimi kmeti, ko bodo zvedeli za njegovo smrt, žalovanje za njim tudi veliko, kajti ako se je slo za vprašanje kmetijske tehnike in politike, za davčna in carinska vprašanja, niso vprašali, ali je Nemec ali Slovenec, ampak kot odlični strokovnjak je bil tudi njim za voditelja in zagovornika. Stajerski slovenski kmetje so ga spoznali tudi osebno, ko je pred par leti govoril v Mariboru na obnem zboru Slovenske Kmetke Zveze. V narodnih stvareh je bil pokojni Franc Povše med onimi Kranjci, kojih narodno obzorje sega preko mej Kranjske in ki imajo srce tudi za težavne razmere obmejnih Slovencev. Za to je bil zapisan pri nas med onimi moži, do katerih so v težkih bojih se nahajajoči Slovenci vedno gojili gorke simpatije.

Franc Povše je bil rojen dne 1. jan. leta 1845 v Kresnicah na Kranjskem. Po dovršeni gimnaziji je šel na visoke šole učiti se narodnega gospodarstva. Leta 1869 je dobil v Gorici službo učitelja na kmetijski šoli in je pozneje ondi postal ravnatelj. L. 1889 je postal deželni in leta 1891 državni poslanec. V raznih gospodarskih odsekih državnega zbora je imel Povše vodilno ulogo. Postal je c. kr. komercialni svetnik. Pridno je deloval kot načelnik Ljudske posojilnice v Ljubljani in kot predsednik c. kr. Kmetijske družbe za Kranjsko mnogo let. Cesar in papež sta ga odlikovala z redovi in ljudstvo mu je izkazalo svoje zaupanje s tem, da ga je rado volilo za predsednika na katoliških shodih, mnogo občin ga je pa imenovalo za častnega občana. Pogreb je bil veličasten. Večni mir blagi duši.

Kmetova bodočnost.

Vsak narod, vsak stan in vsak posamezen človek misli že sedaj, kako se bodo po njegovem mnenju najbrž razmere po vojski razvile ter dela načrte za mirne čase. Slovenski kmetijski stan tudi v tem oziru ne sme zaostati, ampak mora že sedaj upreti svojo oko v bodočnost.

Živine bo po vojski manj. Zadnje štetje živine na Stajerskem je pokazalo, da imamo sicer goveje živine po številu približno toliko, kakor začetkoma vojske, toda kakovost se je zmanjšala. Goved je v velikem številu zelo mlada, vsled pomanjkanja krmil nezadostno rejena, mlekarice so slabše, vprežna živina šibkejša. Konj, svinj, ovc in kuretine je manj, nego je bilo začetkoma vojske. Posebno število konj se je zelo zmanjšalo. Da bi prinesli natančne številke, se nam ni dovolilo. Zraven se je zmanjšalo število vozov, samokolnic, drugih vozil in zaprege. Po vojski bo moral kmet spraviti svojo živino na prejšnje število z rejo in z nakupom, skrbeti za dobro kakovost vprežne, klavne in mlečne živine ter za nabavo novega orodja, s katerim uporablja živino za svoje gospodarstvo. Kmetu treba po vojski veliko denarja. Kdor si ga sedaj ne bode

prihranil, si ga bo pozneje še manj. Za to pa: **Plačujte dolgeve in hranite denar!** Kmet bo čutil vojsko šele po vojski!

Za par let bodo izostali dohodki iz gozdov. Ne bo delavcev in lesni trg se ne bo koj uredil. Vinogradništvo bo hudo trpelo, deloma sploh ne bo obdelano, deloma slabo obdelano. Vinogradniškim krajem, posebno kjer je vsa zemlja zasajena s trto, pretijo hudi časi po vojski. Ison je tudi, kak razvoj bo imelo hmeljarstvo po vojski. Mnogi naši hmeljarji so izpremenili hmeljišča v njive. Za to dodo tudi dohodki, kakor jih je vrglo hmeljarstvo, za prva leta po vojski izostali. Kmet bo po vojski rabil denar, veliko denarja. In za to se naj čuje naša pesem: Kdor si sedaj ne bode denarja prihranil, si ga bo pozneje še manj. **Za to pa plačujte dolgeve in hranite denar!**

In kako bo z našimi poljedelci? Cena kmetiskim pridelkom bo gotovo padla, vse pa, kar rabi kmet, bo ravno tako drago kakor sedaj, ali pa še dražje. Vzrok je, ker kmet ni glede prodaje svojih pridelkov organiziran, trgovec in kupovalec pa je. Neugodno bo na cene kmetiskih pridelkov tudi uplivalo, ker bo prva leta gotovo dovoljen uvoz nekaterih živil. Nihče se tudi ne ve, kakšne bodo trgovinske pogodbe. Zelo se bojimo, da bodo kmetje imeli pri sklepanju trgovinskih pogodb le malo zagovornikov, kajti poslanci bržkone ne bodo sklicani na posvetovanje in sklepanje. Tudi za poljedelce se bodo le po vojski nastopili slabi časi. Naša pesem se glasi: Kdor si sedaj ne bode denarja prihranil, si ga bo pozneje še manj. **Plačujte dolgeve in hranite denar!**

Kako bo po vojski z ljudmi? Mnogi se ne bodo več vrnili, ker jih je pobrala smrt. Mnogi bodo prišli poškodovani, brez nog, brez rok, brez očesa. In mnogi bodo prišli bolani. Pri mnogih se bodo bolezni pokazale šele, ko se bo pleglo bojno razburjenje in se začne mirno, redno življenje. Veliko plat našega javnega življenja, ali recimo naše politike, bo zavzemala skrb za preskrbo vdov, sirot, pohablencev, bolnikov in bolehalnih ljudi. Ali se bo vsled vsega tega ustavilo izseljevanje in preseljevanje, tega ne moremo jasno sprevideti. Mislamo izseljevanje in preseljevanje v velikem, kajti da ne bo popolnoma prenehalo, nam je jasno. Na vsak način pa bo treba tok izseljevanja obrniti proti Slavoniji in Bosni ter mu zastaviti pot v Ameriko.

Kaj bo z denarjem? Ljudje se toliko bojijo za fa ljubi denar. Ali je res kakšna nevarnost, da bo denar svojo vrednost izgubil, namreč da mu bo od oblasti določena manjša vrednost? To je izključeno! Država sama ima največji interes na tem, da ne pride do takega poloma. Mi lahko to-le izdamo: V finančnem ministristvu imajo izdelan načrt, kako takoj spraviti naše državne dohodke in izdatke v ravnotežje, tudi v slučaju, da ne dobimo od nikoder vojne odškodnine. Finančne razmere bodo torej že prvi dan v miru urejene in za to je polom izključen. Pač pa, če drugače finančnih razmer ni mogoče urediti, bodo davki večji, najsibodo stari ali novi. Nove davke bodo upeljali, oziroma stare zvišali država, dežela, okraj in marsikje tudi občina. Plačil bo tudi za kmeta veliko, a dohodkov malo. Denar pa bo imel svojo vrednost. Da bi ga le kaj bilo! Za to pa: Kdor si denarja sedaj ne prihrani, si ga bode pozneje še manj. **Plačujte torej dolgeve in hranite denar!**

Vse to naj upoštevajo tudi sodniki, drugi uradniki, fabriški delavci in meščanstvo! Kmetu se ne obeta rožnata bodočnost, za to mora že sedaj skrbeti za bodoče dni. Vse kmetove skrbi pa udano izročamo božji Previdnosti, ki naj daje moč in blagoslov našemu ljubemu slovenskemu kmetu!

Vojaško-politična uganjanja.

Troje dogodkov vzbuja sedaj splošno pozornost — 1. da so Angleži-Francozi zbežali izpred Dardanel; 2. da je ruska ofenziva v Galiciji in Bukovini brez uspeha; 3. začetek naše ofenzive proti Črnigori.

Beg Francozov in Angležev izpred Dardanel bo zelo ugodno uplival na vse mohamedance v Egiptu, Arabiji, Perziji in Indiji ter močno povzdignil ugled turške države, na drugi strani pa bo nanovo trpel francosko-angleški ugled pri nepristranskih državah ter pri vseh mohamedancih. Poraz, ki so ga doživeli Angleži-Francozi na polotoku Galipoli ob Dardanelah, bo pa menda najhujše butila Rusija, kajti sedaj so vse njene nade, da dobi Carigrad, padle v vodo. Rusija je v tej vojski že veliko izgubila. Ne samo le Rusko-Poljsko, to je po našem mnenju za njo manjša izguba, ampak ves upliv na Balkanu in vsako nado na Carigrad. Se ni par let, da so ne samo Srbija in Črnagora, ampak tudi Bolgarija, Grčija, Turčija in Rumunija v svetem strahu gledale v Petrograd. Sedaj se je položaj spremenil. Srbije ni več, Črnagora umira, Turčija je z Rusijo v vojnem stanju, Bolgarija se je odrekla ruskemu prijateljstvu, Grčija posluša na Petrograd najmanj, le Rumunija še ne ve, ali bi obrnila svoj plašč po ruskem ali avstro-nemškem vetru. Avstrija je bila svoj čas voljna, da se sporazume z Rusijo glede razmerja do balkanskih držav. Toda Rusija ni hotela nič vedeti o avstrijskem uplivanju. Sedaj je odločilo orožje za nas! Rusija čuti mnogo bolj izgubo Balkana nego Rusko-Poljske in za to se vedno z novimi silami zaganja v nas in še noče nič vedeti o posebej miru.

Rusija je začela pred Božičem v Bukovini in Galiciji novo ofenzivo proti nam. Zakaj ravno sedaj, se ne ve zagotovo. Po našem mnenju je več razlogov: ker je v močvirnatem ozemlju sedaj najhujše bojevanje, ko je led in sneg; ker hoče uplivali, da bi mi ne mogli vseh razpoložljivih čet poslati v Črnogoro in pred Solun; ker hoče Rumuniji, ki še vedno čeka, pokazati, kako močna je Rusija. Iz slednjega vzroka se Rusija najbolj zaganja v našo bojno črto med Prutom in Dnjestrom, z očitnim namenom, da nam vzame Černovice, kar bi sicer z vojaškega stališča ne pomenilo veliko, a v političnem oziru bi uplivalo gotovo na vse nepristrance in sploh na vso svetovno javnost. Toda Rusija ne more predreti naših vrst, čeprav že buta več kot 14 dni v nje in to je velik neuspeh Rusije. Kajti ves svet ve, da ima Rusija proti nam večkratno premoč, da ima dovolj topov, pušk in municije ter da je bila sama brezpogojno prepričana, da se ji napad posreči. Toda le ni šlo! Rusija ni več dovolj močna, da doseže kak uspeh, mi pa močni dovolj, da se ubranimo vseh sovražnih napadov. Taki dogodki tirajo tudi Rusijo z neusmiljeno silo, četudi počasi in korakoma, do mirovnega razporeda.

Mi smo začeli zopet ofenzivo proti Črnigori. A med tem se je na Črnigori nekaj dogodilo, kar je vsaj naše pozornosti vredno. Prejšnje ministristvo je odstopilo in novo ministristvo je sestavil velik in star prijatelj Avstrije v Črnigori, Mijuškovič. Mož ni nikdar skrival svojega mišljenja in je bil vsled tega v Belgradu nepriljubljena oseba. Sedaj ko smo začeli novo ofenzivo proti Črnigori, je kralj Nikita postavil tega moža na predsedniški stol svojega ministristva. Zraven treba vedeti, da Črnagora ni podpisala londonske pogodbe, da torej v tem oziru nima vezanih